СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Пам'ятайте про Україну!

Ч. 206. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 28-го ЖОВТНЯ 1986 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, OCTOBER 28, 1986 No. 206. VOL. XCIII.

Ляриса Драган обрана кралею української преси

Ляриса Драган, 18-літня студентка Купер Юніон коледжу, яка репрезентувала тижневик „Шлях", була обрана кралею української преси під час 14-го Балю української преси, що відбувся в суботу, 25-го жовтня ц.р., в Рамада Готелі в Іст Гановері, Н. Дж.

Першою дружкою була обрана репрезентантка „Свободи", 18-літня Таня Осадчук, а другою — Ася Баб'юк, представниця „Кооперативної Думки".

Подробиці про цю імпрезу будуть поміщені в чергових числах „Свободи".

Парафіяни Нюарку дякують за висвітлення фільму

Нюарк, Н. Дж. — Після висвітлення на публічній телевізії документального фільму про Великий голод в Україні п.н. „Жнива розпачу" та дискусії про цю трагедію, яку вів відомий публіцист і коментатор Вілліям Баклі, парох української католицької церкви св. Івана Хрестителя в Нюарку, Михайло Кучмяк, ЧНІ, в імені 2,000 своїх парафіян написав листа до хемічної корпорації Ессекс з подякою, що спонзорувала цю програму.

У відповідь, від проводу корпорації Ессекс прийшов до о. М. Кучмяка лист, в якому подають, що коли співробітники В. Баклі представили дирекції Ессекс ідею висвітлення фільму про голод в Україні з відповідною дискусією, там не хотіли вірити, що цей історичний факт не поданий досі широкій публіці, коли засоби масової інформації стільки енергії віддають питанням Південної Африки чи жидівського голокосту.

Деякі особи уважали навіть, що програма про Великий голод є „провокативна", але компанія Ессекс, яка заснована та діє в Ню Джерзі, „не є без серця", — закінчують її адміністратори листа з подякою до о. М. Кучмяка.

Проф. П. Маґочий доповідав на конференції в Кракові

Краків, Польща. — Інститут польоністичних дослідів та Польсько-американська історична асоціяція відбули минулого літа чотириденну наукову конференцію в Ягайлонському університеті. Конференція була присвячена питанню життя поляків поза кордонами Польщі. Організатори конференції запросили до участи керівника Катедри Українознавчих Студій при Торонтонському університеті, проф. Павла Р. Маґочого. Він був єдиним доповідачем, який говорив на конференції не про поляків, але про українську еміґрацію із західньо-українських земель до Америки.

Проф. Маґочий, який особливо цікавиться діяльністю Інституту польоністичних дослідів, зустрівся під час конференції також з декількома польськими україністами, включно з проф Владиславом Серчиком та проф. Володимиром Мокрим. Інститут польоністичних студій досліджує життя еміґрантів та їхніх нащадків з усіх частин історичної Польщі, що живуть на чужині. В інституті працюють спеціялісти української білоруської, жидівської та польської еміґрацій.

В програмі конференції була теж інформативна доповідь проф. Маґочого про Торонтонську Катедру Українознавчих Студій. При цій нагоді, проф. Маґочий подарував директорові Інституту польоністичних дослідів та деканові Ягайлонського університету найновіші видання катедри. Польські науковці виявили особливе зацікавлення „Історичним Атласом України". Вони висловили теж побажання продовжувати ці обопільно корисні контакти.

ОСІННЯ ЗАБАВА В ПАССЕЙКУ

Пассейк, Н. Дж. — Пластова Станиця та Осередок СУМА в Пассейку влаштовують осінню забаву, яка відбудеться в суботу, 1-го листопада ц.р., о год. 9-ій вечора в Українській Централі при 240 Говп аве. До танців приграватиме оркестра „Темпо".

Д-р Б. Цюцюра вітав німецько-українську конференцію

Мюнхен, Західня Німеччина. — В понеділок, 13-го жовтня ц.р., новообраний ректор Українського Вільного Університету, проф. д-р Богдан Цюцюра, відвідав Ґарміш-Партенкірхен, південна Баварія, де відбувалася велика конференція про „Німецько-українські відносини в історичній перспективі", і привітав учасників від імені УВУ німецькою, англійською і українською мовами. Німецьким науковцям він подякував за їх зацікавлення українськими темами, бо їх доповіді матимуть „велике значення для вивчення проблем Східньої Европи і місця в ній України". Українських науковців в більшості з Північної Америки, він закликав до збільшення співпраці „в двох великих справах, — перша — це поширення української тематики серед неукраїнських вчених, а друга — координація української науки поза межами України".

Конференція була організована Східньоевропейським інститутом Берлінського вільного університету (проф. Ганс-Йоахім Торке) і Канадським Інститутом Українських Студій Альбертського університету (проф. Манолій Лупул), якого д-р Б. Цюцюра є співробітником від багатьох років.

Профіль конференції був цікавий і на високому рівні; діяпазон тем — широкий.

ДОПОВІДЬ ПРО „СПОРТОВИЙ ЛЬВІВ" В НТШ

Ню Йорк. — Наукове Товариство ім. Шевченка в Ню Йорку влаштовує доповіді з циклю „Неповторний Львів" на тему „Спортовий Львів", які відбудуться в суботу, 1-го листопада ц.р., о год. 6-ій вечора тут в Домі НТШ, при 63 Четверта аве., між 9-ою і 10-ою вул. Доповідають: Едвард Жаровський на тему „В загальному про спорт у Львові", і Олександер Скоцень на тему „Копаний м'яч у Львові".

Вислали 1,000 дол. з фундації „Ценко — добро творити" на допомогу в Арґентині

Філядельфія (ю.г.). — На прохання д-ра Миколи Ценка в серпні цього року з постійної фундації „Ценко-Добро Творити", яка існує при Товаристві Свята Софія, призначено 800 дол. на допомогу вісьмом семінаристам в Апостолес, Арґентина, і 200 дол. на полагодження найконечніших видатків у трьох парафіях, що їх обслуговує о. Гектор Цімер.

Повищі допомоги призначено в наслідок листів, що наспіли з Арґентини. Перший лист від о. Цімера з Місіонес, Арґентина, в якому він пише, що не має помешкання, церква частинно знищена, люди дуже бідні, панує велика інфляція та немає виглядів на покращання ситуації. Для прикладу о. Цімер подає, що недільна таца приносить неповних чотири американських долярів, а коли відправить Службу Божу, то одержує 25 центів; отже мусить цілий рік правити Богослуження, щоб заробити 10 ам. дол. Вищезгадана дотація у висоті 200 дол. — це тимчасова допомога, доки не прийде поміч з інших джерел, бо про цю ситуацію також відомо Владикам і багатьом іншим. Можливо, що знайдуться деякі парафії, що прийдуть з поміччю.

Другий лист прийшов від о. Ігнатія Слободяна з Апостолес, Арґентина, враз з фотографією 8-ох молодих хлопців, які бажають студіювати теологію; вони зголосилися до середньої школи, але їхні родичі не спроможні платити за навчання, і тому рішено уділити для них вісім стипендій по 100 дол.

Як уже інформовано, будучи у Бразилії, д-р М. Ценко встановив 10 стипендій по 200 дол. Деякі із стипендистів написали д-рові Ценкові листи-подяки в українській мові. Один з них ось так пише: „Я дуже вдячний, що Ви, мій добродію, помогли мені виїхати з бідної колонії та вступити до Малої семінарії. Нас у родині є 10 дітей, а наша Мама померли перед двома роками. Тато хорують та не можуть працювати на полі, і господарить наш вуйко. Я маю дві малі сестрички 5 і 3 роки, а нами опікується брат, що для нас варить і пере, а він має 14 років".

Бл. п. Володимира Ценко, що в її пам'ять створено названу фундацію, уважала виховання молодих священиків за найважливішу проблему нашого часу і дуже багато в тому напрямі помагала. Тепер цю справу продовжує її муж Микола, що враз з сином Олексієм створили при Т-ві Свята Софія фундацію „Ценко-Добро-Творити".

Фундації відомо, що в університеті в Люблині, Польща, є 29 українських студентів, які також потребують помочі. Коли наразі немає досить покликань в ЗСА і Канаді, то треба підтримати кандидатів в інших країнах, бо без священиків не зможуть існувати парафії.

ЗСА ВІДКЛИКАЛИ СВОГО АМБАСАДОРА З ДАСМАСКУ

Вашінгтон. — Уряд Великобританії повідомив про розірвання дипломатичних відносин з Сирією та про закриття сирійської амбасади в Лондоні і англійської в Дамаску. Таке рішення було прийнято після вироку, винесеного Незарові Гіндаві, якого обвинуватили в спробі організації вибуху на покладі літака компанії Ель Аль. Якщо б його плян вдалося здійснити, то 375 пасажирів, що були на покладі літака, і Енн Мерфі, якій він передав валізку з вибухівкою, загинули б.

Під час слідства і суду було встановлено, що Н. Гіндаві очолював терористичну організацію Йорданський революційний рух за національне врятування. Англійський суд доказав не лише вину Гіндаві, але і його тісний зв'язок з сирійською амбасадою, яка керувала переведенням акції. Після того, як вибухівка була знайдена працівниками ізраїльської служби безпеки, Гіндаві кілька днів переховувався у сирійській амбасаді, а потім був переправлений на конспіративну квартиру, яку оплачував амбасадор Сирії Лутоф Гайдар. Гіндаві втік потім з цієї квартири, побоюючись, що сирійці знищать його як небажаного свідка.

Рішення Великобританії про розірвання дипломатичних відносин з Сирією розглядається в усьому світі як рішучий і справедливий захід щодо режиму, який підтримує міжнародний тероризм.

Речник Білого Дому Леррі Спікс заявив, що З'єднані Стейти вирішили відкликати з Дамаску свого амбасадора Вілліяма Іглтона і розглядають інші заходи проти Сирії. „Держава, яка підтримує і спрямовує тероризм ‚ставить себе поза цивілізованим світом, — сказав Л. Спікс. — З'єднані Стейти, проконсультувавшись з союзниками, визначать, які дипломатичні, політичні і економічні заходи можуть бути прийняті проти Сирії". Спікс додав, що ЗСА повністю підтримують рішення Великобританії.

Міністер закордонних справ Канади Джо Кларк заявив на пресовій конференції в Оттаві, що канадський амбасадор в Сирії Жак Навзо відкликається з Дамаску на невизначений час. Кларк також висловив повну підтримку урядові Великобританії.

З'єднані Стейти і Канада не закрили свої місії в сирійській столиці, але їх персонал значно зменшений і його присутність буде віднині лише символічною. Подібний статус мають американські дипломатичні місії в Афганістані і Нікараґуа.

Єдиною державою, яка відкрито осудили рішення англійського уряду, став Совєтський Союз. Він обвинуватив уряд Англії в політичній провокації і в підтримці „державного тероризму" на Близькому Сході.

У ВАШІНҐТОНІ НЕЗАДОВОЛЕНІ ПОСТУПУВАННЯМ МОСКВИ

Вашінгтон. — Офіційні представники Білого Дому незадоволені тим, що генеральний секретар ЦК КПСС Міхаїл Горбачов й інші високі совєтські речники, використовують переговори в Рейкявіку, Ісляндія, для своїх пропагандивних цілей. Вони цитують навіть дослівно слова президента Роналда Реґена, сказані ним під час дводенних розмов між ним і совєтським лідером. Білий Дім і Державний департамент вважає, що такого преценденту в історії дипломатичних відносин ще не було, або рідко трапляється, щоб без обопільної домовлености лідери використовували цитати високих речників інших держав, бо це не можна інакше назвати, як ламанням дипломатичної практики.

Речники Білого Дому заявлили, що дослівні цитати слів Президента З'єднаних Стейтів Америки потрібні були совєтським лідерам для того, щоб вибілити себе і скинути усю вину за неуспішне закінчення розмов в Рейкявіку на Америку. Ричард Н. Перл, асистент секретаря Департаменту оборони, який був одним із учасників на розмовах в Ісляндії заявив кореспондентам, що „росіяни намагаються поділити у поглядах на справу розмов в Рейкявіку альянтів ЗСА, зокрема членів Північно-Атлантійського Оборонного Союзу (НАТО) і посіяти контроверсії у вільному світі".

Наприклад, деякі совєтські офіційні особи вже кілька днів підряд повторяють на різних форумах, що президент Р. Реґен погодився в Рейкявіку на знищення всієї стратегічної нуклеарної зброї на протязі чергових 10-ох років, а тимчасом Р. Реґен тільки дискутував цю справу з М. Ґорбачовим у загальній площині і взагалі не згадував про якінебудь зобов'язання чи договір.

Подібний ляпсус трапився самому М. Ґорбачову під час його виступу на совєтській телевізії, бо він повторив цю саму фразу „погодився" на означення дискусії про цілковите знищення нуклеарної стратегічної зброї. В неділю, 26-го жовтня ц.р., заступник міністра закордонних справ СССР Александер А. Безсмертних також цитував Р. Реґена, вирвивши з контексту розмов в Ісляндії кілька речень про загальне нуклеарне роззброєння.

Все це разом взявши, — заявив кореспондентам, Р. Перл, — не можна нічим іншим назвати тільки пропаґандивною грою і ламанням так званого „джентелмен еґрімент", домовлености, яка не повинна вийти на зовні поки обидві сторони не погодяться на це.

Слова і цілі речення вживав також в Мадярщині совєтський знавець американсько-канадських відносин Ґеорґій А. Арбатов, викликавши незадоволення в представників амбасади і Білому Домі у Вашінґтоні.

Р. Реґен посилює передвиборчу кампанію

Вокешо, Вісконсин. — З виступу в цьому місті на передвиборчих зборах для підтримки сенатора Роберта Кастена президент Роналд Реґен почав поїздку по країні. Метою поїздки є підтримати кандидатів Республіканської партії і привернути виборців на сторону республіканців у виборах до Конгресу, що відбудуться 4-го листопада.

З Вокешо Президент вилетів у Спрінґфілд, Мізурі, де виступив з підтримкою губернатора Крістофера Бонда, який добивається вибрання в Сенат.

В дні, що залишилися до виборів, Президент відвідає 13 стейтів. Найбільш відповідальне завдання очікує його в Південній Дакоті, Фльориді, Айдаго і Неваді, де республіканці — сенатори і кандидати в Сенат — уступають демократам, про що свідчить опитування громадської думки.

Виступаючи у Вокешо, Р. Реґен наголосив, що йому самому вже не „загрожує" перевибрання і що в Білому Домі йому залишилося пробути всього два роки, але ці два роки він хотів би співпрацювати зі Сенатом, який підтримував би його. „Чи хочете ви, щоб наша економіка і далі процвітала, чи щоб вона була в руїнах, як це виглядало, коли демократи підвищували податки? Чи хочете ви жити в умовах миру і безпеки, чи в умовах нуклеарного шантажу?" — задавав Президент реторичні запитання виборцям.

Реґен заявив, що здобув всенародну підтримку після зустрічі з совєтським лідером Міхаїлом Ґорбачовим. Про це свідчать також усі без вийнятку опитування громадської думки.

Президент сказав, що тільки тверде становище може принести успіх у переговорах зі Совєтським Союзом. „Голосуючи за республіканців, ви голосуєте за поступ в дорозі до миру", — сказав Р. Реґен.

В АМЕРИЦІ

ЯК ПОВІДОМЛЯЄ американська статистика, в З'єднаних Стейтах Америки проживає 26 більйонерів, тобто на 12 більше, ніж було минулого року. Перше місце серед них займає Сем Волтон. Його капітал становить 4.5 більйона долярів.

СЕКРЕТАР ДЕПАРТАМЕНТУ оборони Каспар Вайнберґер в інтерв'ю для ранкових телевізійних програм компаній Ей-Бі-Сі і Сі-Бі-Ес сказав з приводу виселення совєтських дипломатів із ЗСА: „Легко зрозуміти, чому совєти обурені. Адже ми виганяємо керівників їх шпигунської сітки". На думку К. Вайнберґера З'єднані Стейти Америки вийдуть переможцями „з останньої метушні" з Совєтським Союзом, в результаті якої 80 совєтських дипломатів залишать ЗСА. Коли секретаря Департаменту оборони запитали, чи продовжать ЗСА вигнання совєтських дипломатів за принципом „око за око, зуб за зуб", К. Вайнберґер відповів: „Ми обговорюємо відплатні акції на рішення совєтів", маючи на увазі вислання з СССР п'ятьох американських дипломатів у відповідь на рішення ЗСА видворити 55 совєтських дипломатів. В програмі ранкових новин Сі-Бі-Ес виступив також пресовий секретар міністерства закордонних справ СССР Ґеннадій Ґерасімов. Він сказав: „Все, що відбувається в останні дні, не сприяє створенню атмосфери для переговорів у справі роззброєння. Я не вважаю, що між всім цим існує пряма залежність, але так чи інакше переговори ліпше вести в іншій атмосфері".

НА ПРОПОЗИЦІЮ ПРЕЗИДЕНТА Роналда Реґена і постанову Конґресу, у четвер, 23-го жовтня, на всіх федеральних будинках були опущені державні прапори в пам'ять про загибель три роки тому в Бейруті 241 американського морського піхотинця. Морські піхотинці загинули в результаті вибуху, що стався, коли в казарму в'їхав навантажений вибухівкою автомобіль терористів.

РАДА БЕЗПЕКИ ООН 13-ий раз, починаючи від 1982 року, приступила до обговорення скарги Нікараґуа на агресивні дії З'єднаних Стейтів Америки. Цим разом скарга зв'язана зі збитим сандіністами літаком, який доставляв нікараґуанським партизанам зброю і спорядження, і з судом над захопленим американським громадянином Юджіном Гасенфасом, який був на покладі цього літака. Виступаючи на засіданні Ради Безпеки, амбасадор ЗСА в Об'єднаних Націях Вернон Волтерс назвав Ю. Гасенфаса мужньою людиною, яка допомагала нікараґуанському народові у боротьбі за свободу. Заперечуючи, що Гасенфас діяв на доручення і з відома американського Уряду, В. Волтерс підкреслив, що американські громадяни є вільними як у висловлюванні своїх симпатій, так і в своїй діяльности, якщо вона не порушує законів. „На відміну від сандіністів, ми не слідкуємо за кожним кроком своїх громадян", — сказав амбасадор.

ДЕПАРТАМЕНТ ПРАЦІ повідомив, що споживчі ціни зросли у вересні на 0.2 відсотка у порівнянні з серпнем. В серпні ціни виросли також на 0.2 відсотка, а в липні вони залишалися незмінними. У вересні спостерігалося зростання цін на паливо (на 0.7 відсотка) після попереднього зниження. Ціни на бензину зросли на 2.5 відсотка, вернувшися до рівня середини 1979 року.

КОЛИШНІЙ СЕКРЕТАР Департаменту справедливости ЗСА Гріффін Белл прибув у Манаґуа, щоб надати юридичну допомогу адвокатові Юджіна Гасенфаса, Енріке Сотельо. „Я не хочу вмішуватися в ситуацію, що створилася, — сказав Белл, — але вважаю, що моя допомога може бути корисною". Белл оправдав створення сандіністами в 1983 році народних трибуналів, назвавши їх формою боротьби за інтереси крайової безпеки. Адвокат Е. Сотельйо представив трибуналові підписану Гасенфасом заяву, в якій американський полонений протестує проти умов утримання, методів допиту і відсутности будь-якого зв'язку з зовнішнім світом.

Відбулася друга конференція „Українська жінка у двох світах"

Принстон, Н. Дж. — Тут у приміщеннях Рамада Готель відбулася в днях 4-го 5-го жовтня ц.р. 2-га конференція для молодих українських жінок спонзорована Союзом Українок Америки під гаслом „Громада, це ми".

Конференція з дуже обширною і багатою програмою зібрала біля 250 українських жінок у пересічному вікі 30-40 років, які з великим зацікавленням слідкували за всіма панелями і дискусійними лавами та вимінювалися поглядами і досвідом.

Панель на тему: „Жінка і політична арена" (зліва): О А. Білик, Г. Козак, Т. Ґобл, К. Чумаченко, Н. Комарницька-О'Коннел і Дж. Мейс.

(фота: ред. М. Боцюрків „Український Тижневик")

У цих двох днях порушено цілий ряд актуальних для сьогоднішньої жінки питань, від чисто фахових — як підготовлятися до професійної праці — до питань ідентичности, зовнішніх зв'язків, і громади та праці з нею чи поза нею.

До кожної теми, а було їх 12, крім ще окремих майстерень, був ряд доповідачів-фахівців, і відбувалися вони рівночасно по дві-три. У п'ятницю, 3-го жовтня, день перед конференцією, відбулася ще майстерня на тему збирання фондів і успішних загально-зовнішніх зв'язків.

В суботу конференцію відкрила голова організаційного комітету Надя Нинка, а вступне слово виголосила голова СУА Іванна Рожанковська. Модераторкою вступного панелю, в якому були представлені окремими панелістками чотири аспекти життя сучасної української жінки, була Зеня Брожина. В суботу відбувся спільний полуденок, а вечором бенкет, на якому промовляли Владика Василь Лостен, д-р Вілліям Кортні, генеральний консул до Києва, конгресмен Джеймс Кортун, Пол Гобл від Державного департаменту ЗСА та д-р Джеймс Мейс.

В неділю, після сніданку, в одній із заль Владика Лостен відправив Божественну Літургію.

В дальшій програмі слідували призначені на цей день панелі та майстерні, як і семінар на тему підготови до фахової праці.

Конференцію закінчила після полудня підсумками з усіх панелів та нарад Ока Грицак. Н. Нинка подякува

(Закінчення на стор. 3)

МОЛЕБЕНЬ ЗА ПЕРЕСЛІДУВАНУ ЦЕРКВУ

Дітройт. — Місцевий Комітет 1000-ліття Християнства повідомляє, що в неділю, 16-го листопада ц.р., о год. 3-ій по полудні в Оркестра голлі при вулиці Вудвард, відбудеться Молебень за переслідувану Українську Церкву. Все духовенство і всіх вірних великого Дітройту запрошується до численної участи.

У СВІТІ

ПАЛЕСТИНСЬКА ВИЗВОЛЬНА Організація погрозила відплатою вбивникові чи вбивникам її визначного провідного члена в Атенах, Греція. Невідома палестинська група „Організація відплати" взяла на себе відповідальність за бомбовий атентат на Мондера Йодала Абу Ґазалю, який був членом Екзекутивної ради ПВО, військовим дорадником і близьким співробітником самого лідера ПВО Ясіра Арафата. Політичні спостерігачі кажуть, що головне командування ПВО не подарує вбивникам цього морду.

ЛАВА ПРИСЯЖНИХ на процесі в Лондоні над йорданським терористом Незаром Гіндаві, який з допомогою своєї нареченої ірляндки Енн Мирфі хотів збомбити ізраїльський пасажирський літак повітряної лінії Ель Аль в дорозі з Лондону до Тель Авіву, вислухала арґументи прокуратора і оборонців та розпочала дебати над цією справою. Прокуратор сподівається, що до половини цього тижня лава присяжних винесе своє рішення.

ВИСТУПАЮЧИ НА ЗАСІДАННІ головної політичної комісії Генеральної асамблеї ООН, директор американської агенції в справах роззброєння і контролі над озброєнням Кеннет Ейделман заявив, що в Совєтському Союзі вже довгий час провадяться роботи в справі створення системи протиракетної оборони, аналогічної американській стратегічній оборонній ініціятиві (СДІ). Спроби створення стратегічної протиракетної оборони почалися в СССР задовго до того, як ЗСА прийняли рішення провести дослідження в рамках СДІ, сказав К. Ейделман. Він додав, що, на його думку, зустріч у Рейкявіку дала значно більше, ніж від неї очікувала американська сторона, і що нова зустріч на вершинах є цілком можливою і правдоподібно вона відбудеться весною наступного року у Вашінгтоні.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda USPS (50-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Tel.: (201) 451-2200

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Терор проти Франції з її власної вини

В останніх роках, місяцях і тижнях міжнародний світ раз-у-раз чує про масові й індивідуальні акти терору проти французів і на території самої Франції і поза нею. У столиці Ливану Бейруті вбили французького амбасадора Люї Делямара. Від бомби згинули там же 58 французьких вояків у їхній головній квартирі, коли приїхали туди в миросносній місії. У вересні цього року п'ять бомб вибухли в Парижі в найбільш залюднених місцях, без ніякого попередження і перестороги. Згинуло 10 осіб, 162 були ранені. Вибухи підкинених бомб стали у Парижі й різних інших містах Франції, наче хлібом насушним і французи ніби привикли вже до того терору, як чогось нормального. Але, очевидно, ситуація ненормальна і тривожна і всі відповідальні французькі державно-політичні і громадські діячі стривожені, тим паче, що вони здають собі справу і знають з різних проголошень в арабських газетах та від власної розвідки, що звернений проти Франції терор має на цілі створити там атмосферу паніки. Світ здивований, чому саме Франція стала найпершим предметом різних законспірованих арабських терористичних організацій, коли Франція була найпершою европейською державою, яка визнала **Палестинську Визвольну Організацію (ПЛО)**, — Франція проголосила за де Ґоля самостійність Альжиру, Франція дала теж самостійність своїй колишній колонії Сирії. Франція була і є приязнішою супроти арабського світу, як супроти Ізраїля і у свіжій ще пам'яті факт, що саме французький президент Міттеран заборонив американським літакам, стаціонованим в Англії, перелетіти понад територію Франції, щоб виконати відплатний налет на Тріполі у Лівії.

У недільному журнальному додатку „Ню Йорк Таймсу" з 19 жовтня 1986 року поміщена на вісьмох сторінках великого формату стаття шефа бюра цього престижевого нюйоркського щоденника у Парижі, **Ричарда** Бернштейна під багатомовним заголовком „Терор — Чому Франція? Чому тепер?" Стаття повна дат, фактів і прізвищ і так і видно, що автор — першорядний знавець історії Франції, зокрема її післявоєнного періоду, її зв'язків з арабськими країнами та історією тероризму проти Франції і знає досконало як супроти того терору ставиться французький уряд і поліція. У березні цього року вибори до французького парляменту виграли консерватисти, деґоллісти, і хоча президентом залишився ще соціял-демократ Франсуа Міттеран, то прем'єром став консервативний посадник Парижу Жак Шірак. Він заповів був гостру реакцію проти всяких терористичних актів. Його уряд заповів, що він буде „тероризувати терористів". Не тільки пересічні французи, але й поважна паризька преса не виключала, що Франція або перейме від Ізраїля та подекуди й Америки тактику відплатних військових актів проти осередків тероризму, або дасть вільну руку своїй закордонній розвідці, яка є відповідником американського Сі-Ай-Ей — вести підпільні замасковані дії проти окремих терористичних організацій і держав, які їм сприяють, в першу чергу проти Сирії й Ірану.

Сталося цілком щось інше. Шірак у своїй промові на Генеральній Асамблеї ОН заявив, що він не має „доказів", хто стоїть за актами терору, і вся його промова була примирлива, наче би нічого злого не сталося. Сам президент Міттеран поїхав з офіційними відвідинами до столиці Сирії Дамаску і фотографувався з її президентом Гафесон ель Ассадом, відомим екстремістом і покровителем міжнародного тероризму. Французький уряд приєднався теж до становища СССР, щоб у справі замирення на Близькому Сході скликати міжнародну конференцію, проти чого є Роналд Реґен. Але французька поліція зуміла арештувати на терені Франції кількох найвидатніших ватажків терору, арабів, між ними організатора масакри німецьких олімпійських легкоатлетів у Мюнхені у 1972 році та вбивника американського військового атташе в амбасаді ЗСА у Парижі. Французький уряд або негайно звільняв деяких тих терористів, або переговорював з їхніми центрами на Близькому Сході про їх звільнення, Все одно в Ливані чи Сирії в'язнені ще сім французьких „закладників", видатних дипломатів та учених, схоплених на вулицях. Названий вище автор цієї статті, покликаючись на найповажніші французькі газети твердить, що ця терористична вакханалія проти Франції спричинена її угодівством, джерелом якого є хвороблива амбіція вести „незалежну" політику і грати вирішну ролю в арабських країнах, однаково поміркованих, як радикальних, що є річчю невиконаною, Угодівство не виплачує. Угодівство тільки підбадьорює злочинців до продовжування своєї злочинної роботи. **Досвідчає це на собі Франція.**

К.М.

СОВЄТИЗАЦІЯ АФГАНІСТАНУ

Кабул — велика в'язниця, наповнена тайною поліцією. Афганістанські комуністи разом із совєтськими, будують „нове" суспільство. Цілу інформацію контролює афганський уряд з народно-демократичною партією Афганістану. Критика уряду недозволена. Приватні розмови підслухує тайна поліція. Освіта знаходиться під повною контролею уряду. Шкільні програми перероблено на совєтський зразок. Марксизм і московська мова — обов'язкові предмети в університетах. Наука релігії в школах заборонена, замість неї, політичне виховання. Непокірних вчителів звільняють з праці, або арештують. Культурна політика афганського уряду спрямована на знищення традиційних зв'язків афганської культури із світом Ісляму і Заходу. Натомість запроваджується русифікація і совєтизація культури. Намір влади — мати шпигуна в кожній родині.

Кадри КҐБ, вивчені в СССР, систематично арештовують усіх потенціяльних опозиціонерів. При допитах арештованих тортурують. В'язниці — повні божевільних. Це наслідки слідства і тортур. На суді арештований не має права боронитися. Смертні присуди виконуються тайно. Большевики запровадили в Афганістані кирилицю. Велику кількість студентів влада щороку висилає до СССР на „промивання мозків". Ціла преса під цензурою. Відомий поет і видавець щоденника „Аніс" вмер під тортурами.

У лютому 1982 року арештовано сорок письменників і малярів-артистів, які працювали в радіо і телевізії, або в міністерстві культури. В кабульській газеті „Ню Таймс", що друкується англійською мовою багато совєтських співробітників. Самостійну статтю видрукувати неможливо.

Художня література також знаходиться під совєтською цензурою. Широко розповсюджені совєтські публікації. Афганський союз письменників побудований за совєтським зразком.

Поряд існує підпільна література, її найбільш розповсюджені форми брошури „нічні листи", друковані в підземних друкарнях, або писані рукою. Розповсюдженням такої літератури вважається державним злочином. Студентів, у яких при трусах знаходять „нічні листи", засуджують на чотири роки ув'язнення, що часто поєднується з тортурами.

Дівчат — друкарщиць на машинках для науки посилають в СССР. Часто вони не вміють друкувати, завдання їх зовсім інше. В своїх торбинках вони носять пістолети і рекомендаційні листи КҐБ. Тільки таких приймають на працю. Дівчата-друкарщиці — фактично шпигуни КҐБ.

Контакти з чужинцями, зокрема з американцями, вважаються злочином, рівним державній зраді... Арештованих за „контакти" — себто звичайні розмови з американцями, допитують совєтські старшини. Всі обвинувачення – стандартні агенти Сі-Ай-Ей. Звичайний засуд — десять років.

Антидержавні демонстрації — заборонені. Звичайно демонстрантів стріляють, тоді є ранені і вбиті. Якщо демонстрації великі, розганяти їх допомагає совєтське військо. 21-го лютого 1980 року в демонстрантів стріляли з кулеметів. У квітні 1980 року демонстрували сотні студентів і студенток. Біля 50 демонстрантів було вбито.

Восени 1981 року відбулись демонстрації учениць середніх шкіл. Демонстрацію дітей оточили афганські і совєтські танки. Учениці скандували: „Ви русскі" ви сини Леніна. Ми знаємо хто ви, ми хочемо, щоб ви вийшли з Афганістану". Танки відповіли кулеметним вогнем шестеро дівчат-учениць було вбито.

Коли хто хоче запросити гостей — має повідомити партійну організацію. У гостях не можна залишатися довше трьох днів. Також заздалегідь треба повідомити партійну організацію про похорон або весілля.

Совєтська влада обернула афганські університети і вищі школи в центри контролі над країною. Міністерство освіти має совєтських дорадників. Нові підручники афганської історії написали росіяни. Підручники хвалять СССР і навіть царську Росію як єдиних приятелів афганського народу. Російська мова обов'язкова у школах. Англійську мову вчити заборонено. Кожна школа має „кімнату дружби", де є совєтські газети і книги, перекладені на перську мову.

Студентів примушують вступати в комуністичну партію. Нагорода — добрі шкільні свідоцтва і добре помешкання. Кожного року члени партії їдуть в СССР. Всіх старших вчителів звільнено з праці, нові некомпетентні.

Демократична організа-

(Закінчення на стор. 4)

Михайло Бажанський

День нащадків своїм геройським предкам

Цього, 1986 року, дійшов до рук читацької громади — збірник „Дрогобиччина — земля Івана Франка". Це вже третя книга, на яку здобулися земляки Дрогобиччини. Тематично, вона є продовженням попередніх двох томів. У деяких порушених темах, вона становить доповнення до попереднього матеріялу. Багато дечого є зовсім нового, що не було порушено в попередніх. Змістом різноманітна, незвичайно багата книга. В ній є дещо про Івана Франка, славного „Каменяра", та про інших визначних постатей Дрогобича, як Юрія Дрогобицького, ученого XV століття. Згадується про революційну діяльність молодшого покоління, представниками якого є Василь Білас, Дмитро Данилишин, Зенон Коссак та інші. Є докладні описи подій Дрогобича і околиць, історія яких починається виборами до австрійського парляменту у Відні 1911 року. Говориться в ній про воєнні події 1939-1944 років у поодиноких окремих етапах. Описи совєтської та німецької окупацій і страхіття, яке нанесли волелюбним жителям, особливо ці дві останні окупації. Є згадки про переслідування польською владою українське шкільництво, театр, мистецьке та культурно-освітнє життя, про товариство протиалькогольне „Відродження", про багатьох діячів різних звань, які походили, чи діяли в Дрогобиччині. Не поминено також географічних описів цього реґіону. Є і багато особистих споґадів, вже померлих авторів і ще живих, які записали з пам'яті, те, що найважливіше. Про перманентну боротьбу українського загалу за своє рідне, за мову, культуру, за державне існування. Загалом, читач знайде в цій настільній книзі матеріял, як в добрій енциклопедії, віддзеркалення активного, пульсуючого життя: культурного, громадського, релігійного, кооперативного і політичного бастіону славної Дрогобиччини.

Редакційна колеґія цього збірника працювала невтомно, систематично декілька років над придбанням матеріялу, і хоч деякі редактори відходили вміжчасі в засвіти, але на їхнє місце вступали інші, і праця не переривалася. Треба ствердити, з належним признанням, що дрогобицькі земляки віддано, щиро і вміло працювали і дали українській історії ще один документ про багатогранне життя Дрогобича і його жителів. Вглибляючись в тематику, ми бачимо, що віднайдено багато дечого розкиненого по пресі, написаного в минулому про Дрогобиччину, про її досягнення, про її труднощі під ворожими володіннями й про постаті, які там народилися і працювали для добра свого народу. Вірна документація, якою не можуть похвалитися інші повіти чи міста Галичини, бо про них не так часто писалося, як про Дрогобич. Отже редакція використала і цей матеріял, на якому могла побудувати тривкий пам'ятник, монументальний збірник. Але ж бо і громадяни допомогли в тому, які ще живуть і ті що ще так недавно відійшли у кращий світ, своїм додатнім вкладом — спогадами, есеями, згадками про інших, своїх друзів, яких вони знали. Всі вони разом присвятили себе, своїй ближчій батьківщині й залишили поважні відомості, в яких вони брали участь, про УСС, як теж про всі інші військові формації, що діяли на терені Дрогобича. Для цього допоміжною рушійною силою були очевидно фінанси, які щедро склали громадяни Дрогобиччини, про що свідчить список жертводавців.

Понадусе, заслуга в тому, що такий збірник появився, вже третій з черги, це редакційної колеґії, на чолі якої діяли Адольф Гладилович, Володимир Осередчук, Микола Курчак, Роман Микита, Максим Гладилович, Михайло Івасівка, Іван Куйлич, Андрій Д. Сольчаник, Іван Фур. Вони всі, безперебійно довгі роки клопоталися тими справами і завершили їх із успіхом. Їм, і багатьом іншим співробітникам належиться наша подяка всієї читацької публіки за так гарно зредаґований і багатий змістом збірник на 560 сторінках друку, великого формату 9 x 6 інчів.

Згадуючи про цей незвичайний збірник годиться висловити окреме признання впорядникам за ще одне гарне діло, яке можна назвати особливо великим досягненням. Щастям їхнім, тих вірних уродженців та любителів Дрогобиччини було збереження знимок з життя всієї Дрогобиччини, а їх в збірнику є майже дві сотні (точно 192), які не тільки прикрашають книгу, вони роблять збірник більш достовірним документом свого часу. Вони є доказом проведеної пильної роботи в усіх галузях творчого життя. Вони також будуть джерелом для істориків. У фотографіці найкраще можна було передати широкогранне життя української Дрогобиччини. В тих світлинах, добре захоронених від знищення можна побачити шкільних дітей різного віку, учителів різних шкіл, священиків і церковні могутні будівлі, старинні і модерні, політиків, активних громадянських діячів, вояків, що боролися за самостійність України, революційних діячів українського підпілля, загинулих і закатованих у в'язницях чи по різних таборах, на Сибірі, чи на засланні. Сердечна дяка всім тим, що зберегли ці документальні дорогоцінні знимки і впорядникам, що ті світлини вмістили з підписами і датами, які послужать для майбутніх хронік.

Помічним інструктором є карта Дрогобиччини, уміщена на початку і при кінці книги, вона уможливлює перевірити кожну місцевість, де вона знаходиться, її віддаль від Дрогобича, та інших сіл і містечок всього реґіонального простору.

Нащадкам Юрія Дрогобицького і сина коваля — Івана Франка — всім тим, що вже відійшли у кращий світ і живим ще землякам Дрогобиччини — дружнє признання.

Олександер Смакула *

СПОМИН ПРО АНДРІЯ МУЗИЧКУ

(До 100-річчя з дня народження й 20-річчя з дня смерти)

Андрій Музичка (1886-1966), мій односельчанин з села Доброводи на Збаражчині, визначний український літературознавець, був моїм учителем у збаразькій і тернопільській гімназіях, а згодом — моїм приятелем, з яким в'язали мене цікаві спомини.

Під час розвалу Австрії у листопаді 1918 року він організував нас, старших учнів гімназії, в озброєні відділи й посилав по селах і містечках Тернопільщини й Збаражчини — роззброювати австрійські поліційні станиці та встановлювати владу Української Народної Республіки. Коли 1919 року поляки окупували Галичину, він відступив з УГА за Збруч на східню Україну й там залишився назавжди. Став працювати в Одесі як викладач і дослідник української літератури. Час від часу писав мені листи, даючи про себе знати.

Скінчивши гімназію 1922 року я почав студії математики й фізики в Ґеттінґенському університеті в Німеччині. 1927 року по закінченні студій я до Галичини не повернувся, бо поляки були б мене покликали до війська, а я їм служити не хотів. Через це я втратив польське громадянство й якщо б я туди поїхав мені грозили репресії за дезертирство.

Професор в Ґеттінґенському університеті Річард Поль, який гарно ставився до мене, дав мені працю наукового співробітника в своєму інституті й таким чином відкрив мені можливість залишитися в Німеччині. Про це я написав Музичці, який зараз же відповів, щоб я конче приїхав до Одеси й зайняв становище фізика в університеті. Тоді там проходила українізація українських установ.

Для мене відкрилася можливість праці в Україні для свого народу й своєї науки. Передо мною зразу постало питання: їхати туди чи ні в незнане й непевне, але все таки рідне, чи залишитися в Німеччині? Я поговорив з проф. Полем і цей дав мені добру пораду, а саме: поїхати до Одеси й на місці переконатися як маються справи. Якщо буде зле, то повернутися до Німеччини. Проф. Поль запевнив мені працю в його інституті.

Поїхав я далекою дорогою через Литву й Ригу. Музичка радів з приводу мого приїзду. Я замешкав у нього на помешканні. Він з захопленням розповідав мені про широкі можливості праці в Україні. А тут я помітив великі нестатки. Помешкання були дуже скромні, а студентські гуртожитки — просто нуждені. Трудно було дістати навіть найбільш конечні речі, як папір, олівці тощо.

Музичка працював тоді з великим запалом, пишучи літературну студію про Лесю Українку. Одного разу він показав мені свій манускрипт. Я переглянув і просто запитав його:

— Пишете і доказуєте, що Леся Українка була марксисткою. Як же ж це, хіба це правда?

— Правда чи неправда, але так мусимо писати, такі тут обставини й вимоги. Відповів мій приятель.

— Що варті будуть такі праці, така наука, де пишеться такі речі, хто повірить в це?

Йому прикро було це слухати. Спочатку не знав, що відповісти, а врешті сказав:

— Пишемо так, як мусимо. Читачі колись пізнають, що це варто і розберуть, де правда, а де брехня, чому вірити, а чому ні. Не хотів він більше про це говорити.

Побувши там кілька тижнів, я рішив повернутися до Німеччини. Подякував Музичці та попрощався з ним.

Вертаючись, вступив до Києва, де вже на мене чекали наші місцеві науковці. Пригадую собі Володимира Шемета й Михайла Кравчука, визначного математика, з яким я вів довгі фахові розмови. Це були дуже гарні, симпатичні й гостинні люди — ідеалісти, захоплені творчою працею і широким розвитком української науки. Багато вони тоді працювали над усталенням термінології з різних ділянок науки і техніки.

Готували потрібні словники. Вони намовляли мене конче залишитися в Києві — в центрі великої роботи й працювати з ними. З великим жалем я таки відмовився.

Прощаючись, дістав я від Шемета „Ботанічний термінологічний словник", над яким він працював. Просили мене заплатити їм в Німеччині передплату за деякі німецькі наукові журнали, які вони хотіли мати, але не могли дістати дозволу, щоб післати туди гроші. Я їм з приємністю це зробив.

Вернувся я до Німеччини на працю в інститут проф. Поля. Незадовго, бо вже через кілька років, показалося, що моє рішення було правильне. Музичка ще деякий час переписувався зі мною, а тут і замовк. Арештували його й заслали в далекий Казакстан, де він помер 1966 року. Не помогло йому й те, що в своїх працях „кривив душею", викривлюючи правду. Кравчука також заслали, а інших науковців розігнали, або й зліквідували. Мене чекала така сама доля, коли б я був там залишився. Наукові словники в більшості забороняли й знищили. З українізації не залишилося нічого.

Про Музичку дещо писали, навіть вихваляли його як визначного літературознавця. Писали також, що в Галичині 1918 року він брав участь при встановленні „радянської влади". Ще одна брехня!

* *Олександер Смакула (1900-1983), світової слави фізик і винахідник, який дав світові цілий ряд винаходів, що напевно ніколи не втратять свого значення. Його наукові праці стосуються оптики й дослідження кришталів. Проф. Смакула походив із села Доброводи, Збаразького повіту, Західня Україна. Помер 17-го травня 1983 року в ЗСА.*

Роман С. Голіят

„СОЛІДАРНІСТЬ" ПРО УКЦЕРКВУ

I.

BEZ DEKRETU. Pismo czlonkow i sympatykow "Solidarnosci", No. 9-10, Kraków-lipiec-sierpien 1985, „Metropolita Andrzej Szeptycki w służbie Kosciola Chrystusowego", стор. 42-58.

У поданій вище статті невідомий автор уже на початку свого огляду польсько-українського питання стверджує факт, що в Польській Річи Посполитій Людовій на протязі 40 років, засоби масової інформації зміряли й надалі продовжують втримувати, а то й збільшити існуючу серед значної частини польського суспільства нехіть, а радше ворожість до українців. Упередження і недовір'я супроти українців і всього, що українське защеплюється повоєнному поколінню поляків програмово й консеквентно почерез відповідно спрепаровані підручники всякого типу шкіл, де інформації і дані представляють українців, їх культуру й історію в безсистемній і безладний спосіб, тенденційно й найчастіше — неґативно. Обов'язуюча лектура в школах — це тематика авторів про діяльність у викривленому світлі українських націоналістів ОУН і УПА.

Виникаючі з давніх сусідських ворожнечих претенсій, упередження і фобія, яку плекала офіційна пропаґанда, не сприяли будь-якій застанові над причинами польсько-українських конфліктів, знеохочуючи тим самим поляків до пізнання культури й історії українського народу, який сьогодні нараховує коло 50 мільйонів, і який у своєму переважаючому числі є в безпосередньому сусідстві з Польщею.

Антиукраїнська пропаґанда в Польщі — надто наявна і зрозуміла. Ця пропаґанда — це реакція на щораз частіші прояви в незалежних публікаціях, прояви рефлексійного мислення, про причини польсько-українських конфліктів, а також, щораз глибше усвідомлювання поляками й переконання, що без „Вільної України, немає вільної Польщі" (стор. 42).

У повоєнній Польщі, Римо-католицький костьол, як єдина інституція, спротивився в значній мірі дискримінаційній сталінській ідеології, тоді, як в Українській СССР Греко-Католицьку Церкву, як єдину інституцію, що могла виламатися з-під контролі тоталітарної влади, в березні 1946 року зліквідовано ухвалою т.зв. „собору єпископів" у Львові. У його нарадах не взяли участи жоден з греко-католицьких українських єпископів, про що інформував в'язнений протягом 18-ти років Митрополит Йосиф Сліпий, який сказав, що за вірність християнським традиціям своїх батьків і Петрової Столиці заплатило терпіннями й ув'язненням і життям „10 греко-католицьких єпископів, 1,400 священиків, 800 монахинь і 10,000 вірних". (стор. 43).

Безнастанне переслідування і постійні спроби зліквідувати Греко-Католицьку Церкву походять з того, що найвищим її зверхником не є московський патріярх, який є під постійним натиском і надзором Кремля, але, незалежний від будь-якої світської влади — Папа.

Катерина II — дорогою підсичування ненависти православних до уніятів, як також стосуючи примус і репресії „навернула" на майбутню дорогу царської адмінністрації — російське православ'я — 9,300 парафій і 150 манастирів, і тим самим півтора мільйона з-поміж 3.8 мільйона уніятів, які жили в передрозборовій Річи Посполитої. З другої, однак, сторони, уніяти будучи співмешканцями тієї самої, що й поляки Річи Посполитої, а відтак Австро-Угорської монархії, підлягали поступовій латинізації і польонізації, головно після синоду в Замості 1720 року, який визначив офіційні напрямні дальшої латинізації обряду й відходу від візантійсько-руських традицій.

Берестейська Унія у 1596 році українських православних єпископів започаткувала уніятами плюралізм у Католицькій Церкві — належно зрозумілий і оцінений по 367-ох роках, Папою Іваном XXIII, під час нарад Другого Вселенського Собору, а відтак Іваном Павлом II, який сказав до українців у Філядельфії, що „Українська уніятська Церква, має відігравати важну й надзвичайну місію". (стор. 43).

Кошти унії показалися для русинів-українців значні, які відчувається досьогодні. Унія стала причиною тривкого досьогодні розбиття одновіруючого перед XVII сторіччям українського народу — на уніятів і противників унії. Наполеглива полеміка між уніятами й антиуніятами розгорілася після Берестейського синоду, яка не скінчилася на суперечках, але допровадила до актів насильства, а навіть злочину. Українцям уніятам прийшлося оплакувати мучеників своєї справи, від св. Йосафата Кунцевича починаючи, а на жертвах совєтських концтаборів — кінчаючи. Не спромоглися також уніяти затримати насильну русифікацію під царською займанщиною і польонізацією на теренах Східньої Галичини. Польонізації уже в передрозборовій Річи Посполитій підпала ціла аристократія і дворянство, а також значна частина вищої ієрархії Греко-Католицької Церкви.

Сином такого спольонізованого руського дворянина, був внук Александра Фредрого, архиєпископ Андрей Шептицький (1865-1944), який входить за найвизначнішого провідника України XX століття. Архиєпископ Андрей Шептицький — довголітній львівський Митрополит греко-католицького обряду (в роках 1901-1944), є одним з чолових відновителів, оборонців і практичним реалізатором правильного тлумачення унійної ідеї, відчитуваної, згідно з постановами Берестейського синоду, не, як то часто бувало — як поворот за всяку ціну до Риму, але, як прямування до втримання зв'язку з Римом, але, зі збереженням власного звичаю, літургічної мови, обряду і церковно-візантійської церковної церемонії.

Продовження буде.

Відбулася...

(Закінчення зі стор. 1)

Вид на залю одного з панелів.

ла учасницям, а голова СУА І. Рожанковська закрила конференцію, закликаючи до праці, щоб пророблене в цих двох днях не було даремним зусиллям і щоб усі кинені думки й дискусії дали позитивний вислід.

До організаційного комітету входили: Надя Нинка — голова; Зеня Ковальчин-Брожина — заступниця; Леся Качмар — фінансова реф.; Люба Никифорук та Оксана Бокало — зв'язок з готелем; Ольга Лісківська — зв'язки з пресою й реклями; Марія Цісик — україномовна преса; Марта Бачинська — англомовна преса; Християна Котляр — мистецьке оформлення; Оксана Кордуба — ведуча програмою бенекту; Програмовий підкомітет: Зеня Ковальчин-Брожина — голова, Ока Грицак, Ніля Павлюк, Дора Горбачевська і Таня Рожка — члени.

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР Індії Раджів Ґанді уже восьмий раз робить пересунення у своєму кабінеті. Ця зміна торкнулася тим разом також кузина прем'єра Аруна Неру, який був міністром внутрішньої безпеки. Крім згаданого, Ґанді звільнив з міністерських постів п'ять інших осіб і назначив сім нових, поширюючи тим самим свій кабінет до 58 осіб.

СЛАВА ІСУСУ ХРИСТУ!

Рим, 14 жовтня 1986

Прот. ч. 302/86

Їх Блаженство
Блаженніший Митрополит
Мстислав Скрипник
Бавнд Брук — ЗСА

Ваше Блаженство,
Блаженніший Владико!

Щоб вірші наших Церков могли далі спільно працювати для добра Христової Церкви й нашого українського народу, оцим я відкликаю мою заяву для радіопередачі в Сіднею, Австралія, в березні ц. р., відносно Вашої опінії про Католицьку Церкву, як сперту на недостовірних інформаціях, та перепрошую Ваше Блаженство за неоправданий закид у Вашу сторону.

Я був би вдячний Вашому Блаженству за долучення Вашої відповідної заяви в цій справі, щоб вірні наших Церков могли прийняти ці наші заяви в такому дусі любови до Христа, Його святої Церкви й нашого українського народу, в якому ми їх подаємо до загального відома.

Така наша спільна дія, передусім напередодні врочистого відзначення нашим українським народом спільної й найважливішої події в його історії, якою є Тисячоліття Хрищення України, напевно поможе нам усім ще краще приготовитися до гідного спільного відзначення цього нашого неповторного Ювілею.

Із запевненням моїх молитов у намірені Вашого Блаженства, остаюсь відданий Вашому Блаженству в любові Ґоспода нашого Ісуса Христа.

+ Мирослав І. Кардинал Любачівський

† Мирослав І. Кардинал Любачівський

МОСКВА ВІДКЛИКАЛА свого амбасадора Євгенія А. Косарева з Ісляндії, бо він не допильнував протоколу привітання на летовищі генерального секретаря ЦК КПСС Міхаїла Ґорбачова, його дружини Раїси і совєтської делеґації взагалі. Косарев не передбачив, що коли совєтський літак з високими гостями приземлиться на летовищі, то в тому часі відбудеться відкриття парляменту і президент й прем'єр-міністер Ісляндії не зможуть виїхати на летовище для привітання Ґорбачова, якого від уряду вітав тільки міністер закордонних справ Маттіас А. Матіссен. Поінформовані особи кажуть, що президент Ісляндії Віґдіс Фіннбоґдторі і прем'єр Стайнґрімур Германссон були обурені на амбасадора Косарева, що він не повідомив їх про час приїзду М. Ґорбачова. Вже під час перебування Ґорбачова в Рейкявіку його всюди супроводжував колишній амбасадор до Ісляндії Міхаїл Н. Стрельцов, а Косарева не було ніде видно.

КЕРІВНИКИ ФБІ ВВАЖАЮТЬ, що серед 900 совєтських громадян, які працюють у совєтській амбасаді у Вашінґтоні, консульствах і місії при Об'єднаних Націях, не менше 300 є аґентами КҐБ і ҐРУ. Із джерел, близьких до американських розвідчих служб, стало відомо, що З'єднані Стейти не дуже стурбовані зменшенням дипломатичних представництв в СССР, бо співробітники цих представництв майже не займаються збиранням інформацій. Покликуючись на чинників Білого Дому, газета „Ню Йорк Таймс" повідомила, що в групу 55 совєтських дипломатів, які до 1-го листопада повинні покинути територію З'єднаних Стейтів Америки, входять всі керівники сітки КҐБ і ҐРУ в ЗСА. Один із чинників сказав: „Це, мабуть, кінець цілої епохи. Совєтам доведеться наново організувати свою сітку".

З волі Всевишнього відійшла несподівано на Вічний спочинок 26-го жовтня 1986 року наша Найдорожча ДРУЖИНА, МАМА, БАБУНЯ І ПРАБАБУНЯ

бл. п.

МАРІЯ ЛЮБОМИРА КУЗЬМОВИЧ-ГОЛОВІНСЬКА

уроджени в Бруховичах, Західна Україна, 15-го березня 1904 року.

Українська католицька письменниця, кол. голова Марійської Дружини Матері Божої Зарваницької при церкві Царя Христа в Найставні, Па., член НТШ і 48-го Відділу СУА у Філядельфії, Па.

ПАНАХИДА відбудеться в середу, 29-го жовтня 1986 р. о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні М. Насевича, 109 East Tabor Rd., Philadelphia, Pa.

ПОХОРОНИ в четвер, 30-го жовтня 1986 р., о год. 9-ій ранку з того ж заведення до церкви Царя Христа, 1627 West Cayuga Street, Philadephia, Pa., **а відтак на цвинтар у Факс Чейсі, Па.**

у глибокому смутку:

чоловік — о. митрат ВАСИЛЬ ГОЛОВІНСЬКИЙ
дочки —
АННА з чоловіком РОМАНОМ МАКСИМОВИЧЕМ і дітьми
НАТАЛКА з чоловіком АНАНІЄМ ТАНІНОМ, дітьми і внуками
сини —
ІВАН з дружиною НАТАЛКОЮ, дітьми і внуками
АНДРІЙ з дружиною МОТРЕЮ і синам
шваґер — о. митрат МИРОН ГОЛОВІНСЬКИЙ
свати —
ІРЕНА ПЕТРОВСЬКА
ЛЕСЯ І ЛЕВ ЯЦКЕВИЧІ
Ближча і дальша Родина в ЗСА і Україні

Замість квітів просимо складати пожертви на Патріярший Фонд, церкву Царя Христа і журнал „Наше Життя".

ВСІ УКРАЇНСЬКІ ДІТИ ДО УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ!

Проситься не відсилати книжки

Адміністрація Видавництва „Свобода" повідомляє, що висилка книжки „Пам'ятаймо про Вінницю!" пера св. п. ред. Андрія Драгана всім передплатникам щоденника „Свобода" закінчилась.

Адміністрація просить, щоб особи, які не зацікавлені цією книжкою, не повертали її до адміністрації, бо це обтяжує її ще додатковими поштовими коштами, а натомість передали книжку „Пам'ятаймо про Вінницю!" іншим особам, зокрема тим, які не є передплатниками „Свободи".

А. і З. Маринці в Рочестері

Вже увійшло в звичай, що осінній сезон в Рочестері відкриває 47-ий Відділ Союзу Українок Америки ім. Лесі Українки мистецькою імпрезою.

Цього року загостило до нас подружжя Маринців із Чикаґо з розваговою програмою „Там і тут у слові і пісні". 28-го вересня ц.р. в год. 1-ій по полудні в їдальні школи св. Йосафата зійшлися численні членки 47-го Відд. і гості на смачний полуденок, який приготували незаступимі громадські референтки Відділу. Голова Відділу привітала гостей, а її заступниця Таня Шутер продовжувала провадити обідом.

Опісля в год. 3-ій по полудні в авдиторії школи розпочалася мистецька програма, яку відкрила голова Ірина Руснак. Вона теплими словами привітала Анну і Зіновія Маринців, розказала коротко про їхній мистецький шлях та представила їх публиці.

На тлі незвичайно оригінально прибраної сцени, залитої осінніми квітами, безпосереднім, милозвучним словом привітав публіку Зіновій Маринець. Зразу ж відчувся контакт артиста із присутніми, який тривав до самого кінця. Зіновій Маринець і його дружина Анна сполучили у своїй програмі минуле із сучасним, веселе із сумним.

Рецитації Зіновія Маринця почалися Шевченковими словами, опісля віршами Павла Глазового і власними поезіями — „Мрія", „Мак", „Могили", „Іду на ви, Ми українці", виконані з незвичайно глибоким відчуттям. В нього також невичерпаний запис сучасного українського гумору і кривомовців „тут і там", якими він розважав публіку.

Анна Маринець збагатила програму своїм співом. У неї глибокий, м'який голос з широким діяпазоном, орудує вона ним вміло і культурно. Її сольовий репертуар різнорідний: арія Франчески з кінофільму „Роман і Франческа". „Спать мені не хочеться", народна пісня, „Мальви" муз. — Івасюка. Опісля, як годиться прикладному подружжю, обоє Маринців виконали дуети „Лелеченьки" з кінофільму „Сон", „Терен цвіте", „Нежонатий ходжу", українські народні пісні та „Іванку, Іванку", закарпатську народну пісню. Тиша на залі була найкращим свідоцтвом того, що присутні перенеслися разом з Анною і Зіновієм Маринцями у світи, в які вони бажали їх впровадити — то тут, то там. Гарячі і щирі оплески зривалися по кожнім виступі, а хвилі сміху заливали залю.

Вже давно рочестерська публіка не мала нагоди сміятися до сліз та одночасно й сумувати із сльозиною в очах та тугою в серці...Тугою, яка по стільки літах не зменшується, а навпаки зростає і як висловив в одному із своїх віршів „Мрія" Зіновій Маринець:

„Змінити можемо країну,
Життя в достатку там прожить,
Але кохану Україну
Нічим не сила замінить!

Чим більше волос наш сивіє,
І думи бродять наче в млі,
Все знов і знов приходить мрія,
Щоб хоч спочить в своїй землі!"

Китицею багряних квітів та щирим словом подякували артистам від 47-го Відділу СУА і усіх присутніх Марія Крамарчук і Ірина Шміґель — за душевну насолоду дня.

Із побажаннями вдоволення і успіхів у прибраній батьківщині попрощали вони далеких, а також близьких гостей із Чикаґо.

Марія Крамарчук

Наукова доповідь проф. П. Потічного в УВУ

У п'ятницю, 10 жовтня ц.р., відбулася в Українському Вільному Університеті у Мюнхені цікава наукова доповідь проф. Петра Потічного на тему: „Китай в 1986 році. Враження з подорожі", яка згуртувала досить поважне гроно учасників, між якими були і рідкі гості, що приїхали на наукову конференцію у Ґарміші, як і сам доповідач.

Доповідача представив чисельній авдиторії (45 учасників) декан проф. Зиновій Соколюк. Проф. П. Потічний є професором політичних наук у МкМастерс університеті, в Канаді і в УВУ, а також — професором гостем Гайлюндзянського університету в Китаї, де викладав в цьому році.

Контакти з науковцями в тій країні почалися в 1979 році, коли проф. Потічний відвідав Китай, як гість, разом з покійним проф. Б. Левицьким і проф. Б. Боцюрковим. Ці контакти мали різні стадії, в залежності від політичних і соціяльних перемін в цій країні; зокрема ці контакти поширилися на науковців, які студіювали в Україні; при чому доповідач назвав ряд прізвищ китайських науковців і працівників пера, які в якійсь мірі причинилися до цієї взаємно корисної наукової співдії.

У своїй доповіді проф. П. Потічний накреслив демографічний, соціяльний і культуротворчий аспекти життя в цій країні, зокрема тепер, у час соціяльних і політичних перемін; що ці переміни сягають також і на національні меншини в середині країни — на монголів, тибетанців, казахів, уйгурів тощо. Зупиняючись над культуротворчим життям, в тому числі і на поширенні наукових видань, доповідач ствердив, що в цій площині є певні труднощі, — головно з ідеографічним китайським письмом, яке в якійсь мірі поєднує різномовні групи населення, але є трудним до вивчення чужинцеві.

Китай має багато історичних пам'яток, — чисельну літературну спадщину, що в якійсь мірі постала на тлі філософії східнього буддизму, в часі різних династичних періодів, і що найбільш відомими серед цих пам'яток для чужинців є китайський мур, яким вони захищалися від півночі, та імператорські палати в Пекіні (Бейджіні).

Зупиняючись над останнім періодом китайської історії, доповідач ствердив, що в Китаї відбуваються, поруч політичних перемін в правлячій партії, також соціяльні переміни — своєрідний китайський НЕП (нова економічна політика), керована теперішнім правителим, 82-річним Денґ Сяо Пінґом, — політика лише часткової приватизації виробництва, що призвело до покращення життєвого стандарту в країні. Ця нова політика знаходить широку підтримку правлячих кіл партії і зокрема в суспільстві, але земля далі державна.

Доповідач зупинився і на наслідках т. зв. Культурної революції, що ця „революція" мала дуже нищивні наслідки в культурній науковій площині, бо були знищені наукові і літературні, навіть родинні пам'ятки, але також і на науковців, яким відібрано не тільки відповідальні становища, але й джерело прожитку. Тепер цих людей знову, після багатьох літ, затруднюється в давніх установах поруч тих, які у свій час замінили їх „наслідком дії цієї революції". Серед цих покривджених, панує парадоксальна ситуація, бо за все зло, вчинене їм „революцією", вони не мають кого обвинувачувати, хіба що саму систему, наслідком якої все це сталося.

Проф. Потічний розповів і про українсько-китайські зв'язки в минулому. Згадав про чисельні скупчення в Манджурії нашої далекосхідньої еміґрації, після Першої світової війни, головно з відомим центром в Харбіні та в містах вздовж т. зв. південно-сибірської залізниці. Ці скупчення вже не існують; вони були вивезені в 1945 році вглиб СССР, зараз же після зменшення совєтських військ у Манджурію — у війні з Японією. Тільки мала частина цих людей евакуювалася на південь Китаю, пережила революцію, і через Китай еміґрувала до Австралії та в ЗСА, до Каліфорнії.

У колишніх більших скупченнях залишилися тільки поодинокі старші люди з мішаних родинах, що вже майже не знають мови; але окремі сліди по них позалишалися у музеях, де стрічаються наші речі домашнього вжитку, в тому — вишиття, одежа, тощо, що вважається загально „російськими". Так є в музеї хоч би у Сінкянґу, де також була якась давня колонія. В побудованих церквах у північній Манджурії (в Харбіні), які існують, служать тепер лише православні китайці. Розрізнення поміж росіянами і українцями в Китаї майже не відчувається.

Наукова співпраця дала проф. Потічному запрошення на професора в Гайлюндзяні і в такому стажі він відбув свою недавню подорож. Наукова співпраця існувала і раніше і в якійсь мірі також причинилася до деяких перекладів наших повістей народного змісту з творів українських письменників китайською мовою, що зробили в минулих роках колишні студенти, які закінчили студії в Україні. Теперішня співпраця причинилася до появи українсько-китайського словника. В університеті міста Вуган створено центр студій з історії, культури і освіти України.

Доповідь, що була важливим і цікавим причинком в ділянці міжнародних зв'язків, яку дав науковець і очевидець суспільних, соціяльних і політичних перетворень в Китаї, — подана в речевій об'єктивній формі викладу.

Після доповіді відбулася цікава дискусія, в якій брало участь багато учасників, приїжджих і місцевих. Ця дискусія значно поглибила контекст самої доповіді, порушивши її на інші ділянки китайського життя.

Проф. Потічний старався давати речеві відповіді в соціяльній, культурній і науковій ділянках, також дав вичерпні відповіді і на деякі політичні питання. Не можемо, на жаль, називати поіменно всіх дискутантів, подавати їхні питання і відповіді доповідача, бо це значно поширило б обсяг пресової інформації.

(Б. К.)

Репортаж із подорожі до Китаю

Спільними заходами двох сусідніх відділів Союзу Українок Америки: 84-го з південного Чикаґо і 102-го північного заходу Індіяни, відбувся 12-го жовтня ц. р. в залі церкви св. Йосафата в Манстері, Індіяна, „Чайний Вечір".

У першій частині програми поетеса і письменниця Ганна Черінь поділилася з присутніми враженням із подорожі до Китаю, де побувала вона весною цього року. Репортаж з прозірками був дуже цікавий. Бистре око письменниці і скоординована думка робили висновки з усього, що можна було побачити. „Простори Китайської Народної Республіки великі. Населення, що його приріст є строго контрольований урядом, дуже чисельне. Китайці в більшості ведуть суворе, сповнене працею життя. Майже у кожній ділянці недостатки. М'яса і молока дуже мало. Заробітки в порівнянні з ЗСА багато менші. Колективні господарства великі, затруднюють десятки тисяч робітників і є самовистачальні. Є там різного роду робітні, варстати, склепи, школи, лікарські пункти і т. д. В загальному—від ери Мао Зедонґа обставини життя в Китаю значно покращали. Виглядає, що голодних нема. Але є „гнані". Недаром портрети Мао Зедонґа висять знову на своєму місці! Китайці гордяться їх історичним минулим. Дорожать залишками цього минулого як палатами володарів чи китайським муром. І вірять, що своєю наполегливою працею здобудуть краще майбутнє".

Присутні дякували прелеґентці рясними оплесками, а організаторки вечора— китицею квітів.

З ініціятиви Ганна Черінь, що відмовилась від гонорару, вирішено скласти наш скромний дохід з цього вечора на потреби Українського Національного Музею в Чикаґо.

Потім слідувала товариська зустріч при чаю, каві і солодкому.

Присутня

Совєтизація...

(Закінчення зі стор. 2)

ція молоді Афганістану має 125.000 членів. Вона працює для КҐБ.

До совєтської окупації Афганістану було два університети. З 1978 року 70 відсотків працюючих Кабульського університету вбито, арештовано, або втікли вони з країни. За панування шаха в університеті працювала тисяча чоловік. Тепер 200-300. Решта вбиті або арештовані. Кількість студентів зменшилася. Половина студентів-жінки. Студенти, які працюють з поліцією, звільнені від військової служби.

Кабульський університет має 12 факультетів. На факультетах все більше совєтських співробітників, зокрема на відділі філософії. Партійні студенти наглядають над професорами і непартійними студентами. У кого завважать нелеґальну літературу — тих арештовують. Партійні студенти можуть зовсім не вчитися, але отримують добрі свідоцтва, можуть місяцями не ходити на лекції.

У 1983 році стало відомо, що 12.000 афганських студентів вчиться у СССР. Французька преса повідомила, що 400 студенток, які демонстрували проти уряду, вислано до СССР. Примусово висилають до СССР і учнів середніх шкіл і дітей дошкільного віку на десять років, для „вростання в комуністичну совєтську систему життя". Батьки плачуть при прощанні і звичайно вже своїх дітей не бачать. З фільмів можна побачити тільки — совєтські, інколи індійські.

З політичних партій є тільки одна при владі — Народно-демократична партія Афганістану. Тільки партійні мають добру працю. Основними інститутами ісляму в Афганістані є школи „медрессе", де вчать „маулаві", а в мечетах „мули". Комуністична партія Афганістану використовує іслям для отримання довір'я. Совєтські дорадники спеціялізуються в ісламі.

Після 1978 року більшість афганських лікарів вбито, або примушено залишити країну. Залишають країну також воєнні лікарі. Тяжко бачити і лікувати маленьких пацієнтів, яким портативними мінами відірвано пальці або ноги. Права в загальному значенні того поняття в Афганістані нема. Все робиться для стратеґічних інтересів СССР. До інвазії адвокати і судді вивчали право на Заході, головним чином у Франції, а в Пакістані, Індії та Єгипті релігійне право. Верховний афганський суд контролюють совєтські дорадники. Після інвазії поліція може безкарно вживати тортури, провадити ревізії в домах і конфіскувати майно. Функції судів перейшли до поліції. Рідня і родина відповідають за арештованого.

Кабул перебуває у полоні страху. Постійно без сліду зникають люди. На совєтський зразок арештують уночі. Ревізія також провадиться на совєтський зразок — розпорюють подушки як при погромах, рвуть на шматки одіж, затримують на вулицях молодих людей і відвозять до казарми. Більшість агентів у цивільному одязі. Їм допомагають міліціонери, або вояки. Арештовують без ордерів і навіть при арештуванні не питають документів. Про арештованих не повідомляють родини.

Після нападів повстанців, а нападів дуже боїться совєтська влада, починаються обшуки домів. Тоді кожних п'ять-десять хвилин на вулицях перевіряють документи. На провінції арештованих розстрілюють і тортурують звичайно електричними шоками. Тортури звичайно продовжуються три-чотири години. Кожного дня підвішують на стінах часто догори ногами на цілий день. Жінок заганяють голими в холодну воду з якимись хемікаліями. Тоді з тіла злізає шкіра.

Після совєтської інвазії з країни вигнано чужоземних журналістів. Існує совєтсько-афганська програма вивчення дітей шпигунства. Звичайно, такі діти мають 10-14 років. Їх вивозять в СССР і вчать мистецтва шпигунства та як вживати зброю. У дитячому центрі Ватан находиться 900 дітей-мучеників. Для дітей 11-16 років створено піонерську організацію. Піонерів посилають в СССР. Тоді їх вчать як вживати отруту. Совєтське військо викрадає дітей, вчить їх відповідним способом і посилає до повстанців. Такі діти-шпигуни звичайно мають 10 років.

ПОПРАВКИ ДО „ВІСТЕЙ НТШ"

У „Вістях НТШ" ч. 5, що були надруковані у „Свободі" з 24-го жовтня 1986 року у списку пожертв, що його переслав М. Цап з Воррену, Миш., пропущено наступних жертводавців: 1000 дол. — Едвард Козак і Іван Ляш, 250 дол. — „Самопоміч" у Дітройті, по 100 дол. — В. Гнатчук, І. Козак, В. Колодчин, І. і С. Король, Ф. Кульчицька, М. і Н. Лаврин, В. Савків і В. Томин.

Крім цього у циклі доповідей „Неповторний Львів" не узгляднено змін доповідей, бо 1-го листопада ц.р. замість заповідженої доповіді буде доповідь Н.Т. „Спортовий Львів", з участю Едварда Жарського і Олександра Скоценя. У суботу, 8-го листопада, говоритиме про „Медичний світ Львова" д-р Роман Осінчук, а в суботу, 13-го грудня, замість заповідженої доповіді відбудеться конференція, присвячена Михайлові Грушевському у 120-річчя його народин. Тому в суботу, 6-го грудня, не буде доповідати проф. Омелян Пріцак, як було заповіджено. Просимо взяти до уваги наведені зміни і поправки.

Канцелярія НТШ

ПАКІСТАНСЬКИЙ ПАСАЖИРСЬКИЙ літак внутрішніх полетів розбився біля місцевости Пешавар, в четвер, 23-го жовтня. У висліді катастрофи 13 осіб загинуло, а принаймні 26 були поранені. 15 осіб пропали без вістей і за ними почали розшукувати рятункові групи. Поранених приміщено у шпиталях Пешавару, який лежить приблизно 150 миль на захід від столиці Ісламабаду.